

ПРАВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

УДК 332.135(061+477)
DOI <https://doi.org/10.32841/ILA.2023.30.04>

СТРІЛЕЦЬ Б. В.,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри підприємництва і права
Полтавського державного аграрного університету

РОМАНЧУК І. В.,
студентка 2 курсу магістратури за спеціальністю 081 – Право
Полтавського державного аграрного університету

ТЕНДЕНЦІЇ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙ ТА МІЖНАРОДНИХ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ДОГОВОРІВ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

Анотація. Стаття присвячена дослідженню розвитку нормативного визначення сутності інвестиційної діяльності та динаміки правового регулювання укладення інвестиційних договорів у праві Європейського Союзу (ЄС). Встановлено, що ЄС став основним регулятором у сфері інвестицій у порівнянні з його державами-членами, оскільки прямі іноземні інвестиції в цілому перейшли під його виключну компетенцію. У ході дослідження відзначено та проаналізовано ключові директиви та інші правові акти, що врегульовують порядок здійснення інвестиційної діяльності у ЄС. Особливу увагу приділено критичним поглядам вітчизняних та зарубіжних науковців щодо динаміки та подальших перспектив правового регулювання інвестиційної діяльності та укладення інвестиційних договорів в ЄС. Підкреслено, що компетенція ЄС поширюється виключно на прямі іноземні інвестиції, у той час як практика укладення міжнародних торговельних угод між ЄС та третіми країнами свідчить про вихід за межі існуючої компетенції, наприклад, якщо йде мова про портфельні інвестиції.

Проаналізовано значення набрання чинності Угоди про асоціацію між ЄС та Україною як нового етапу здійснення взаємної інвестиційної діяльності. Зазначено, що з урахуванням положень Угоди про асоціацію українські інвестори в ЄС, як видається, мають значно ширші можливості, ніж інвестори із третіх країн. Інтеграція до внутрішнього ринку ЄС, з урахуванням свободи заснування, дозволяє обходити скринінгові заходи та інвестувати у європейську економіку з метою отримання прибутку та використання його для розбудови України.

Ключові слова: інвестиційна діяльність, міжнародний інвестиційний договір, інвестиції, скринінг інвестицій, право Європейського Союзу.

Постановка проблеми. Світова економіка побудована на постійному русі капіталу, у тому числі шляхом укладення міжнародних інвестиційних договорів. Тому не дивно, що особлива увага юристів та економістів приділяється національному законодавству і міжнародним угодам, що направлені на удосконалення та розвиток ринку фінансових послуг, спрощення інвестиційних процесів, перевірки та захисту інвестицій. З початку заснування Європейського Союзу (далі – ЄС) норми, які регулюють інвестиційну діяльність, зазнали значних змін, однак так і не сформували завершену систему її правового регулювання. Довгий час питання, пов'язані з інвестиційною діяльністю не включались до первинного законодавства ЄС. Основу правового регулювання становили двосторонні інвестиційні договори держав-членів. Після прийняття Лісабонського договору у 2007 році (та набуття ним чинності у 2009 році) ЄС набув компетенцію у сфері регулювання прямих іноземних інвестицій. Щоправда, розпочатий тоді процес реформування права ЄС затягнувся. Більше того, проблема світового тероризму та агресивної політики деяких держав стала новим викликом для світової економіки, що потребує від ЄС адекватної відповіді.

Не менш важливим є з'ясування впливу інвестиційної політики ЄС на відносини з Україною, з урахуванням положень Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію). Взаємні інвестиції можуть стати основою економічних відносин України та ЄС на найближчі десятиріччя, а тому потребують ясності в контексті чинного правового регулювання та перспектив подальшого реформування права ЄС.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні напрацювання щодо окремих питань, пов'язаних з регулюванням інвестиційної діяльності у ЄС, здійснили вітчизняні та зарубіжні науковці С. Віхров, С. Глібко, В. Завгородня, Л. Карсі, Н. Лавранос, Г. Лентнер, Є. Самойленко, Р. Счастливец, Г. Шовкопляс та ін. Однак, на сьогодні у вітчизняній та зарубіжній літературі відсутні праці з комплексного дослідження розвитку нормативного визначення сутності інвестиційної діяльності та динаміки правового регулювання укладення інвестиційних договорів у праві ЄС.

Метою дослідження є аналіз динаміки розвитку права ЄС щодо інвестицій та міжнародних інвестиційних договорів, а також визначення актуальних проблем, що виникають у практиці інвестиційної діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поняття інвестицій та інвестиційної діяльності є надважливим для розуміння динаміки та перспектив їх правового регулювання, проте, як не дивно, вторинне законодавство ЄС не дає прямого визначення цих термінів. Національне законодавство кожної держави-члена ЄС продовжує визначати поняття інвестицій по-своєму. Однак навіть така модель унормування понятійного апарату не дозволяє синтезувати спільне законодавче визначення, адже у багатьох з цих держав відсутнє всеохоплююче визначення поняття «інвестиції».

Підкреслюючи це, варто наголосити на відсутності спеціального інвестиційного закону в більшості держав-членів ЄС (за даними Конференції ООН з торгівлі та розвитку [1]). Держави-члени віддають перевагу визначенню інвестицій у конкретних секторах. Двосторонні інвестиційні договори (далі – ДІД) значною мірою заповнюють таку прогалину і проливають світло на поняття інвестицій та інвестиційної діяльності. Однак не варто надто покладатися на ДІД у цьому питанні, адже їх статус у ЄС викликає значні спори, сутність яких буде більш детально розкрита далі.

Ключовим аспектом регуляторної політики ЄС та прецедентної практики Суду ЄС є розмежування прямих іноземних інвестицій та портфельних інвестицій. Таке розмежування має першорядне значення для визначення компетенції ЄС та його держав-членів щодо регулювання інвестицій. Цікаво, що рішення Суду ЄС загалом збігаються з позицією таких глобальних організацій, як Міжнародний валютний фонд та Організація економічного співробітництва та розвитку, які встановлюють поріг у 10% для того, щоб інвестиції вважалися прямими [2].

Суть відмінності між прямими та портфельними інвестиціями полягає в контролі, який вони надають інвесторам. Прямі інвестиції дають інвесторам можливість брати участь в управлінні компанією або контролювати її. На відміну від них, портфельні інвестиції не дають таких привілеїв. Хоча ця відмінність очевидна, правове поле ЄС залишається неоднозначним щодо визначення обсягу ефективного управління або контролю. У нашому розумінні, це, ймовірно, стосується впливу інвестора на прийняття важливих управлінських рішень, призначення членів правління та процедур, пов'язаних з реформуванням або ліквідацією компанії [3].

Всеохоплюючим можна вважати визначення інвестицій, закріпленим у Всеосяжній економічній і торгівельній угоді з Канадою: «інвестиції – це будь-який вид активів, володінням або контролем займається інвестор, прямо чи опосередковано, що мають складові інвестицій, які включають певну тривалість та різні характеристики, наприклад вкладення капіталу або інших ресурсів, очікування прибутку або доходу, чи взяття на себе ризику» [4]. Схоже, що при формулюванні такого визначення було враховано положення Номенклатури руху капіталу, передбаченої Додатком 1 до Директиви 88/361/ЄЕС «Щодо імплементації статті 67 Договору» від 24 червня 1988 року, де можна знайти невичерпний перелік видів інвестицій, здійснюваних на території ЄС та розкриття сутності кожного з них [5].

Створення умов вільного пересування і недискримінаційного ставлення до інвесторів є однією з основних цілей щодо інвестицій в ЄС. Інтеграційне об'єднання має на меті створення вільного режиму іноземних інвестицій між державами-членами ЄС, де європейські інвестори могли б вирішувати, куди інвестувати, при цьому розуміти, що їх інвестиції будуть захищеними.

Основним механізмом регулювання інвестиційної діяльності є укладення інвестиційних договорів між державами, більшість з яких є двосторонніми.

Держави досягають згоди про умови інвестування та захист прав інвесторів з метою встановлення однакових прав для суб'єктів з обох країн [6, с. 12].

Укладення Лісабонського договору [7] змінило підхід до правового регулювання інвестиційної діяльності в ЄС. Регулювання прямих іноземних інвестицій стало централізованим, оскільки ЄС отримав компетенцію у цій сфері. Держави-члени ЄС більше не можуть укласти угоди про взаємне сприяння та взаємний захист інвестицій самостійно, як між собою, так і з третіми країнами (в останньому випадку таке укладання є можливим за умов, встановлених ЄС). Примітно, що Лісабонський договір не містить положень про перехідні заходи, залишивши дві невизначеності: статус вже існуючих ДІД між державами-членами ЄС та третіми країнами, а також правові рамки, що регулюють «внутрішні» ДІД між країнами ЄС.

У 2010 році Європейська Комісія критично оцінила діючі ДІД, вказавши, що деякі з держав-членів не мають інвестиційних угод, а вже укладені угоди суттєво відрізняються за стандартами, що призводить до розбіжностей для підприємств ЄС, які інвестують за кордоном [8]. Щоправда рішення Суду ЄС від 15 вересня 2011 року у справі Комісія проти Словаччини C-264/09 [9] містить більш помірковані висновки. Суд підтримав легітимність ДІД, історично укладених між членами ЄС і третіми країнами.

«Внутрішні» ДІД, згідно з принципами міжнародного права, залишилися недоторканими до початку дії Лісабонського договору. Проте, законодавство ЄС не гарантувало захисту інвесторів на рівні положень цих ДІД. Більше того, Європейська Комісія розглядала чинність таких ДІД як порушення, побоюючись потенційної дискримінації інвесторів та ігнорування законодавства ЄС арбітражними групами [10].

Цікаво, що скептичне ставлення Європейської Комісії до «внутрішніх» ДІД існувало ще до Лісабонського договору. У 2006 році вона звернулася до Економічного та фінансового комітету Ради ЄС, ставлячи під сумнів доречність таких угод в рамках внутрішнього ринку, особливо після інтеграції нових членів ЄС. Комісія висловила занепокоєння щодо можливого пошуку інвесторами зручного місця для арбітражу, що призводить до здійснення арбітражного судочинства в обхід законів ЄС [11, с. 1055].

Часткове вирішення даної проблеми відбулось у 2020 році із набранням чинності Угодою про припинення дії двосторонніх інвестиційних договорів між державами-членами Європейського Союзу. «Внутрішні» ДІД зникли із системи норм, що регулюють інвестиційну діяльність у ЄС. Це свідчить про те, що Європейська Комісія не відійшла від своєї жорсткої позиції та продовжить наполягати на трансформуванні права ЄС у напрямку централізованого укладення міжнародних інвестиційних угод.

Підхід ЄС до нових інвестиційних угод відрізняється від історичних прецедентів його членів. Замість того, щоб копіювати стандартні шаблони інвестиційних угод (модельні ДІД) з третіми країнами, ЄС визнає унікальність обставин у кожних переговорах. Ця думка знайшла відлуння

в Комюніке COM (2010)343, де Європейська Комісія визнала універсальний шаблон непрактичним і недоцільним [8]. Однак найбільше спорів викликає те, що переговори про укладення всеохоплюючих торговельних угод виходять за рамки прямого інвестування, включаючи набагато ширші питання. Це пов'язано із тим, що Європейська Комісія не відходить від позиції поширення компетенції ЄС на укладення угод, які охоплюють усі аспекти іноземних інвестицій. Очевидно, що мова йде не тільки про прямі іноземні інвестиції, але й про портфельні інвестиції. Комісія в обґрунтування своєї позиції відсилає до положень Договору про функціонування Європейського Союзу (далі – ДФЄС), зокрема, до статті 3(2) ДФЄС і, більш безпосередньо, на статті 63 ДФЄС [12]. Однак варто підкреслити, що Лісабонський договір чітко наділяє ЄС компетенцією лише щодо прямих іноземних інвестицій та не допускає двозначного тлумачення.

Тим не менше, майбутні інвестиційні угоди, які ЄС має намір укласти, не розмежовують прямі та портфельні інвестиції. Такий підхід, що передбачає укладання таких торговельних угод виключно з боку ЄС, здається, суперечить положенням ДФЄС. Це може призвести до виникнення великої кількості спорів у майбутньому, а тому подальша трансформація права ЄС у питанні інвестицій неминуча та потребує пильної уваги.

Важливим для внесення ясності у розподіл компетенції у сфері інвестиційної діяльності між ЄС та державами членами став вступ у силу Регламенту 2019/452 від 19 березня 2019 року «Про встановлення правових рамок для перевірки прямих іноземних інвестицій у Союз» [13]. По-перше, цим Регламентом створено основу для перевірки державами-членами прямих іноземних інвестицій до ЄС з міркувань безпеки або громадського порядку, а також механізм співробітництва між державами-членами, а також між державами-членами та Європейською Комісією щодо прямих іноземних інвестицій. По-друге, він остаточно закрив питання, що саме слід вважати прямими інвестиціями. Відтепер їх не можна розглядати інакше, ніж «інвестиції будь-якого іноземного інвестора, спрямовані на встановлення або підтримання тривалих і прямих зв'язків між іноземним інвестором і підприємцем, якому або підприємству, якому надається капітал, з метою здійснення економічної діяльності в державі-члені, включаючи інвестиції, які дозволяють ефективно брати участь в управлінні або контролі над компанією, що здійснює господарську діяльність».

Регуляторна структура скринінгу інвестицій поділяє їх на дві категорії: ті, що оцінюються на національному рівні і ті, що не підлягають перевірці жодною державою-членом. Що стосується прямих інвестицій, які проходять оцінку на національному рівні, то відповідні держави-члени повинні інформувати Європейську Комісію та інші держави-члени про результати такої оцінки. Таке повідомлення може включати перелік держав, які можуть зазнати впливу з точки зору безпеки через відповідну інвестицію. Більше того, навіть за відсутності зауважень з боку держав-членів, Комісія зберігає

за собою право висловити свою думку щодо цих прямих інвестицій. Крім того, Комісія уповноважена здійснювати прямий нагляд і оцінювати прямі іноземні інвестиції, які можуть вплинути на проекти або заходи, що мають важливе значення для ЄС. Фактично Комісія стає головним виконавцем у розгортанні цього механізму, виходячи за рамки своїх консультативних повноважень.

Тим не менш, Л. Карсі схиляється до думки про те, що існуючий алгоритм перевірки прямих іноземних інвестицій відповідно до Регламенту 2019/452 являє собою збалансований підхід, що поєднує бажання держав-членів зберегти національні повноваження з прагненням Комісії до більш уніфікованих, загальноєвропейських рішень [14, с. 6].

Звісно, запровадження досить складного механізму скринінгу іноземних інвестицій може бути витлумачено як перехід ЄС до більш протекціоністської позиції, що може ненавмисно знизити привабливість європейських ринків як інвестиційного напрямку. Однак, як зазначають дослідники, більшість партнерів ЄС вже мають механізми скринінгу, деякі з них навіть потужніші, ніж прийняті в ЄС [15].

Окрім того, положення про скринінг інвестицій розповсюджуються лише на інвесторів з третіх країн. Рішенням Суду ЄС від 13 липня 2023 року у справі *Xella Hungary Construction Materials Ltd. проти Міністра інновацій та технологій* (Угорщини), акцентовано увагу на тому, що компанії, створені в ЄС, мають можливість покладатися на свою свободу заснування та руху капіталу, навіть якщо вони в кінцевому підсумку належать іноземцям. На думку угорської сторони, обмеження застосування скринінгу прямими інвестиціями компаній, заснованих у третіх країнах, підірвало б саму мету перевірки іноземних інвестицій на предмет потенційних загроз безпеці та суспільним інтересам. Однак Суд ЄС звернув увагу на неможливість вільного тлумачення положень Регламенту 2019/452 щодо поняття іноземних інвесторів, а також відходу національного законодавства від положень Регламенту 2019/452, якщо це обмежує свободу руху капіталу. Крім того, Суд встановив, що рішення Угорщини про блокування транзакції становило обмеження свободи заснування компанії «Xella». Такі обмеження можуть бути виправдані; однак, оскільки обмежувальна дія становить «реальну і достатньо серйозну загрозу фундаментальним інтересам суспільства», Угорщина не виконала цей критерій виправданості у справі, що розглядається. Суд постановив, що на цілі, пов'язані з безпекою постачання, в принципі, можна покладатися, однак лише якщо загроза фундаментальним інтересам суспільства є достатньо серйозною [16]. Таким чином, інвестори можуть бути впевнені, що скринінг направлений виключно на виявлення загроз фундаментальним інтересам суспільства, а не аналізу економічної доцільності самої інвестиції.

З урахуванням реалій сьогодення, положення Регламенту 2019/452 можуть викликати спори виключно в частині перерозподілу

повноважень між Комісією ЄС та державами-членами, проте не з точки зору доцільності та суворості скринінгу. Перевірка іноземних інвесторів має уберегти ЄС від активів, що можуть бути пов'язані із терористичними організаціями та державами, такими як Російська Федерація та ХАМАС.

Розвиток правового регулювання інвестицій та інвестиційної діяльності за правом ЄС впливає і на економічні відносини з Україною, особливо з урахуванням часткової інтеграції України у вільний ринок ЄС після набрання сили економічної частини Угоди про асоціацію [17].

Угода про асоціацію містить різні положення, що стосуються регулювання інвестицій. Надзвичайно важливим є те, що в ній чимала увага приділена безперешкодному руху капіталу та інвестиційних потоків. Як передбачено першою та другою частинами ст. 145 Угоди про асоціацію [17], з моменту набуття чинності цією угодою як ЄС, так і Україна зобов'язані сприяти безперешкодному руху капіталу. Особливо це стосується прямих інвестицій, включаючи пов'язані з ними операції з нерухомістю, відповідно до правової бази приймаючої країни. Крім того, ці інвестиції повинні відповідати положенням Глави 6 (яка стосується торгівлі, послуг та електронної комерції) Розділу IV Угоди про асоціацію. Також важливим є врегулювання відносин у рамках свободи заснування підприємств або підприємницької діяльності. Деякі з норм цієї категорії, зокрема статті 88-91 Угоди про асоціацію, перегукуються з принципами, викладеними в Главі II Розділу IV Угоди про партнерство та співробітництво Україною і Європейськими співтовариствами та їх державами-членами від 14 червня 1994 року. Остання окреслює параметри, що впливають на створення та функціонування юридичних осіб. Однак Угода про асоціацію пропонує більш вичерпне розуміння і охоплює не лише юридичних осіб, а й фізичних осіб-підприємців.

Варто звернути увагу на те, що укладення Угоди про асоціацію не призвело до автоматичного припинення ДІД, укладених між Україною та державами-членами. Це може утруднити процес взаємного інвестування та вирішення спорів, пов'язаних із інвестиційною діяльністю.

Той факт, що Угода про асоціацію гарантує українському бізнесу вільний рух капіталу, не рятує їх інвестиції від суворого скринінгу. Положення Регламенту 2019/452 розповсюджуються на інвестиції з України, як на інвестиції із третіх країн. Хоча ідея внутрішнього (єдиного) ринку ЄС червоною ниткою проходить крізь усі положення Регламенту 2019/452, однак залишається неможливим його тлумачення на користь країн, що уклали угоди про асоціацію із ЄС та стали частиною цього ринку. Щоправда свобода заснування дозволяє громадянам України створювати суб'єкти підприємницької діяльності у країнах-членах ЄС. Відповідно вони можуть вступати в інвестиційні правовідносини як резиденти ЄС та уникати деяких обмежень, пов'язаних із скринінгом. Це, крім наявності майже необмежених можливостей розвивати економічні відносини із ЄС, свідчить і про відсутність підстав запровадження симетричних скринінгових обмежень

по відношенню до інвесторів з ЄС. Це є вочевидь недоцільним також з огляду на важливість залучення іноземних інвестицій, які б допомогли у розбудові України.

Висновки. Шлях ЄС від обмеженого втручання в інвестиційну політику держав-членів до набуття компетенції укладати міжнародні інвестиційні договори привів це інтеграційне утворення до ролі головного гравця в галузі інвестицій у світі, а прямі закордонні інвестиції стали справою колективною. Це забезпечило ЄС міцне підґрунтя для зовнішньоекономічної діяльності та посилило його роль у розробці міжнародних інвестиційних норм. Щоправда це все ще не призвело до завершення формування правової бази, яка повною мірою врегульовує питання інвестицій, інвестиційної діяльності та укладення інвестиційних договорів. Компетенція ЄС поширюється виключно на прямі іноземні інвестиції, у той час як практика укладення міжнародних торговельних угод між ЄС та третіми країнами свідчить про вихід за межі існуючої компетенції, наприклад, якщо йде мова про портфельні інвестиції.

Надзвичайно важливим кроком на шляху до належного правового регулювання інвестиційної діяльності стало запровадження механізму скринінгу іноземних інвестицій. Це дозволило розподілити повноваження між державами-членами та ЄС, а також встановити єдині правила гри у питанні захисту інтересів держав-членів від інвестицій, що загрожують їх безпеці.

Після набуття чинності Угоди про асоціацію розпочався новий етап регулювання інвестиційної діяльності між ЄС та Україною. Угода передбачає свободу руху капіталу та, відповідно, інвестицій. Проте в ній не враховано співвідношення цих норм з положеннями двосторонніх інвестиційних договорів України з державами-членами ЄС. У самому ЄС активно ведуться переговори про всеохоплюючі торговельні угоди, які замінять договори між державами-членами ЄС та третіми країнами.

З урахуванням положень Угоди про асоціацію українські інвестори в ЄС мають значно ширші можливості, ніж інвестори із третіх країн. Інтеграція до внутрішнього ринку ЄС, з урахуванням свободи заснування, дозволяє обходити суворі скринінгові заходи та інвестувати у європейську економіку з метою отримання прибутку та використання його для розбудови України.

Література:

1. UNCTAD Investment Laws Navigator. Investment Policy Hub. URL: <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-laws> (дата звернення: 30.10.2023).
2. Balance of Payments and International Investment Position Manual. Sixth Edition (BPM6). Washington, D.C.: International Monetary Fund, 2009. URL: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/bop/2007/pdf/bpm6.pdf> (дата звернення: 30.10.2023).
3. Стрілець Б. В. Правове регулювання інвестиційної діяльності в Європейському Союзі: дис. канд. юрид. наук. 12.00.11. Київ. 2020. 256 с.

4. Comprehensive Economic and Trade Agreement between Canada of the one part, and the European Union and its Member States, of the other part. *Official Journal of the European Union*. L 11. 14.01.2017. P. 23–1079. URL: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:22017A0114\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:22017A0114(01)) (дата звернення: 30.10.2023).
5. Council Directive (88/361/EEC) for the implementation of Article 67 of the Treaty. EUR-Lex – Access to European Unionlaw – choose your language. URL: <https://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:31988L0361&from=E> (дата звернення: 30.10.2023).
6. Рибій О. В. Міжнародно-правове регулювання інвестиційної діяльності: теорія та практика: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.11. Київ, 2008. 22 с.
7. Treaty of Lisbon amending the Treaty on European Union and the Treaty establishing the European Community, signed at Lisbon, 13 December 2007. *Official Journal of the European Union*. C 306, 17.12.2007, P. 1–271. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A12007L%2FTXT> (дата звернення: 30.10.2023).
8. Communication COM/2010/0343 final from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions – Towards a comprehensive European international investment policy. 2010. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52010DC0343> (дата звернення: 30.10.2023).
9. Commission v. Slovakia, judgment of the Court (First Chamber) of 15 September 2011. Case C-264/09. URL: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62009CJ0264:EN:HTML> (дата звернення: 30.10.2023).
10. Communication COM/2010/0343 final from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions – Towards a comprehensive European international investment policy. 2010. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52010DC0343> (дата звернення: 30.10.2023).
11. Shan W., Zhang S. The Treaty of Lisbon: Half. Way toward a Common Investment Policy. *European Journal of International Law*. 2010. Vol. 21. P. 1049–1073 URL: <http://www.ejil.org/pdfs/21/4/2107.pdf> (дата звернення: 30.10.2023).
12. Answer given by Mr. De Gucht on behalf of the Commission. URL: <https://www.europarl.europa.eu/sides/getAllAnswers.do?reference=E-2014-007127&language=EN> (дата звернення: 30.10.2023).
13. Regulation (EU) 2019/452 of the European Parliament and of the Council of 19 March 2019 establishing a framework for the screening of foreign direct investments into the Union. *Official Journal of the European Union*. 21.03.2019. P. 1–14. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2019/452/oj> (дата звернення: 30.10.2023).
14. Carcy L. The new EU screening mechanism for foreign direct investments: when the EU takes back control. *Bruges Political Research Papers*. 2021. № 84. 35 p. URL: https://aei.pitt.edu/103426/1/wp84_carcy.pdf (дата звернення: 30.10.2023).
15. Godement F. Investment screening: A victory for Europe. Commentary for European Council on Foreign Relations. 21 November 2018. URL: https://ecfr.eu/article/commentary_investment_screening_china_eu_victory_for_europe/ (дата звернення: 30.10.2023).
16. Xella Magyarország Építőanyagipari Kft. v. Innovációs és Technológiai Miniszter. Judgment of the Court (Second Chamber) of 13 July 2023. Case C-106/22. URL:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:62022CJ0106> (дата звернення: 30.10.2023).

17. Agreement for the termination of Bilateral Investment Treaties between the Member States of the European Union SN/4656/2019/INIT. *Official Journal of the European Union*. 29.05.2020. P. 1–41. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A22020A0529%2801%29> (дата звернення: 30.10.2023).

Strilets B., Romanchuk I. TRENDS IN THE LEGAL REGULATION OF INVESTMENTS AND INTERNATIONAL INVESTMENT TREATIES IN THE EUROPEAN UNION

Summary. The article is devoted to the study of the development of the regulatory definition of the essence of investment activity and the dynamics of legal regulation of investment treaties in the law of the European Union (EU). The author establishes that the EU has become the main regulator in the field of investment compared to its member states, since foreign direct investment has generally fallen under its exclusive competence. The study identifies and analyzes the key directives and other legal acts regulating the procedure for investment activity in the EU. Particular attention is paid to the critical views of domestic and foreign scholars on the dynamics and further prospects of legal regulation of investment activity and conclusion of investment treaties in the EU. It is emphasized that the EU's competence extends exclusively to foreign direct investment, while the practice of concluding international trade agreements between the EU and third countries indicates that it goes beyond the existing competence, for example, when it comes to portfolio investment.

Authors analyze the significance of the entry into force of the Association Agreement between the European Union and Ukraine as a new stage in the implementation of mutual investment activities. It is noted that, taking into account the provisions of the Association Agreement, Ukrainian investors in the EU, as it seems, have much wider opportunities than investors from third countries. Integration into the EU internal market, taking into account the freedom of establishment, allows bypassing screening measures and investing in the European economy in order to make a profit and use it for the development of Ukraine.

Key words: investment activity, international investment treaty, investment, screening of investments, European Union law.